

NAŠE ŘEČ

ČASOPIS ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ
ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

Vedoucí redaktor: ALOIS JEDLIČKA
Výkonný redaktor: FRANTIŠEK VÁHALA

Ročník třiadvacátý

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

PRAHA 1960

Redakční rada:

ČLEN KORESPONDENT ČSAV JAROMÍR BĚLIČ, FRANTIŠEK DANEŠ,
AKADEMIK BOHUSLAV HAVRÁNEK, ČLEN KORESPONDENT ČSAV
VÁCLAV MACHEK, VLADIMÍR ŠMILAUER, AKADEMIK FRANTIŠEK
TRÁVNÍČEK

OBSAH

ČLÁNKY

Bachmann Luděk, K dějinám slova <i>celina</i>	146
Bělič Jaromír, Patnáct let nové republiky a český jazyk	129
— Jazyková stránka naší nové ústavy	253
Beneš Josef, Výslovnost našich příjmení německého původu	269
Daneš František, Hutní — hutnický	152
Doležel Lubomír, O slohu vyprávění Karla Čapka	80
Hauser Přemysl, Složená podstatná jména s první částí <i>samo-</i>	262
Havránek Bohuslav, Kulturní revoluce a kultura jazyka	1
— Prof. Kvido Hodura	258
Horálek Karel, O překladatelský sloh jevištní	134
— Pohádka jako překladatelský problém	199
Hrbáček Josef, K otázce několikanásobnosti přísudku	4
Klusák Karel, K lidovým názvům rostlin ve velickém nářečí	96
Konečná Dana, Ke zkoumání češtiny z hlediska strojového překladu	156
Koudela Břetislav, Potřeba výzkumu jazykového vývoje v tzv. pohraničí	206
Němec Igor, Citově zabarvené výrazy s hláskovou skupinou <i>-ajs/-ajz-</i>	18
— Původ slovesa <i>tropiti</i>	210
Plevačová Hermína, O původu slova <i>silice</i>	275
Svoboda Karel F., Infinitivní věty podmínkové	65
— Ještě k mluvnické povaze infinitivních vět podmínkových	278
Těšitelová Marie, K poměru přídavných jmen <i>těsný</i> a <i>úzký</i>	26
Trávníček František, Spojení typu <i>Já nešťastný!</i>	193
Žimová Božena, Změny významu slov ve vorářském slangu	87

POSUDKY A ZPRÁVY

Cejpek Jiří, Jazykovědné přednášky v pražské Lidové universitě	114
Čuřín František, Obraz staročeského hláskosloví ve vysokoškolské učebnici (Historická mluvnice česká, M. Komárek, <i>Hláskosloví</i> , Praha 1958)	31
— <i>Jazykový koutek Československého rozhlasu (Třetí výběr, Praha 1959)</i>	175
— Slavistický sborník Karlovy university <i>Slavica Pragensia</i> (Praha 1959)	227
Doležel Lubomír, <i>Bulletin Vysoké školy ruského jazyka II</i>	35
Hauptová Zoe a Hausenblas Karel, Maďarská konference o jazykové kultuře	111
Hausenblas Karel, Kopečného <i>Základy české skladby</i> (Praha 1958)	163

Jelínek Milan, Cenný příspěvek k poznání jazyka literatury národního obrození (Sborník Vysoké školy pedagogické v Praze, Jazyk - literatura I, Studie o jazyce a literatuře národního obrození)	216
— Kniha o výstavbě textu umělecké prózy (L. Doležel, O stylu moderní české prózy, Praha 1960)	281
Konečná Dana, První pokus se strojovým překladem v Československu	109
Kuchař Jaroslav a Váhala František, Ohlas nového vydání Pravidel pravopisu a dnešní jazyková praxe	41
Romportl Milan, Český přínos k studiu dětské řeči (K. Ohnesorg, Růst slovní zásoby v dětské řeči, Kapitola ze srovnávací fonetiky dětské řeči, Druhá fonetická studie dětské řeči)	223
Spal Jaromír, K Šmilauerově práci o stáří místních jmen (Vl. Šmilauer, Osídlení Čech ve světle místních jmen, Praha 1960)	289
Vážný Václav, Nová lexikální monografie z nářeční oblasti moravské (Al. Gregor, Slovník nářečí slavkovsko-bučovického, Praha-Brno 1959)	100
Večerka Radoslav, O vývoji předmětového genitivu v češtině (K. Hausenblas, Vývoj předmětového genitivu v češtině, Praha 1958)	170
Redakce, Před novým vydáním příručky spisovné výslovnosti	116
— Práce na slovanské jazykovědné terminologii	231
— Prof. dr. František Jílek sedmdesátiletý	232
— Vyšel I. díl Slovníku spisovného jazyka českého	292

Z KNIH, ČASOPISŮ A NOVIN

Cuřín František, Jazykovědné příspěvky v sbornících (Rodné zemi, Brno 1958, k 70. narozeninám Al. Gregora; Sborník Vyšší pedagogické školy v Plzni 1958; Sborník Vyšší pedagogické školy v Ústí nad Labem 1958, 1959)	54
— Jazykovědná témata ve vlastivědných sbornících (Sborník vlastivědných prací z Podblanicka, 1957, 1958; Minulosti Plzně a Plzeňska, 1958; Hradecký kraj, 1957)	117
— Jazykové koutky v časopisech (Literární noviny, Tvorba)	119
— Terminologické drobnosti z metodických časopisů (Přírodní vědy ve škole, 1960; Dějepis a zeměpis ve škole, 1960)	235
— Kniha o vojenském stylu (K. Richter a Fr. Švarc, Vojenský jazyk a styl, Praha 1957)	294
Havlová Františka, Jazyková tematika v Hostu do domu	233
— Studie o jazykové charakteristice v díle Vl. Vančury (Zd. Kožmín, O jazykové charakteristice postav v díle Vl. Vančury, Sborník Vyšší pedagogické školy v Brně 5, Praha 1958)	296
Tyl Zdeněk, Nové polské práce o působení češtiny na polštinu v 16. století (J. Siatkowski, Z prac nad wpływami czeskimi na polszczyznę XVI w. Sprawozdania z posiedzeń, PAN 1959)	180
Váhala František, Úsilí o upevnění a šíření hovorové češtiny (J. Bělič, Bojujeme za upevňování a šíření hovorové češtiny, Český jazyk 1959)	122

DROBNOSTI

Novinářská čeština („ABC mladých techniků a přírodovědců“ — *Jar. Machač*) 60 — O jazyce novin („Lehká atletika“ — *H. Kašková*) 237 — Z našich časopisů a novin („Vojenství“, „Týl a zásobování“, „Bojová příprava“, „Vojenská technika“ — *Fr. Váhala*) 300

Nemilé jazykové a pravopisné chyby u vrcholných institucí při slavnostních okamžicích (*B. Havránek*) 63 — Schlemihl, či Šlemíl? (*F. R. Tichý*) 191 — K pravopisu antických jmen v „Dějínách světa“ (*Fr. Váhala*) 241

Sputník a luník (*K. Sochor*) 64 — Motel (*K. Sochor*) 125 — Samoobsluhy (*M. Helcl*) 126 — Zástava (*Jar. Machač*) 183 — Odbojář (*Jar. Machač*) 185 — Havárie domu? (*B. Píck*) 187 — K historii slova činovník (*R. Brabcová*) 243 — Ze života slov — divačka (*Jar. Kuchař*) 247 — Hosteska (*Vl. Kondrová*) 306 — *Bezinkář* a jiné přezdívky z Přesticka (*J. Polák*) 309

Vracivý, či vratný obal? (*Jar. Kuchař*) 124 — Pokrytý podnik (*Vl. Kondrová*) 245 — Čakeňský, či chacoský? (*Fr. Váhala*) 248 — Morálně politický, či morální a politický? (*Fr. Váhala*) 304

Ochutit (*Fr. Daneš*) 123 — Předat (*Fr. Váhala*) 249 — Zveřejnit — uveřejnit (*Fr. Váhala*) 250

Samoobsluha potravin, či samoobsluha (s) potravinami? (*Zd. Hrušková*) 189 — Manifestovat něco — pro něco — za něco (*K. Kozlová*) 307 — Potřebuji to jako sůl, nebo jako soli? (*M. Helcl*) 308

OKÉNKO Z NAŠÍ PORADNY

Psaní názvů nových krajů a okresů (*Fr. Váhala*) 127 — Dobrou chuť Vám přeji RaJ, nebo Dobrou chuť Vám přeje RaJ? (*M. Těšitelová*) 191 — Tam mne jistě najdeš — to se mně líbí (*Fr. Váhala*) 251 — V Republice Kubě — v Republice Kongo (*Zd. Hrušková*) 310

